

رازداری بانکی سوئیس در معرض تهدید

ترجمه: سید محمد ستوده

حجم فعالیت ها و قدرت اقتصادی در ردیف "متوسط" طبقه بندی می شوند. صورت گرفته است. بانکهای بزرگ در حال گسترش شعب خود در خارج از کشور هستند تا از این طریق، مشتریان خارجی آن ها بتوانند از خدمات بانکی در کشورشان یا در سوئیس بهره مند شوند. تقریباً بیش از نیمی از کل فعالیت های بانکی سوئیس در خارج کشور انجام می گیرد. قدرت اقتصادی سوئیس به طور سنتی همچنان در اختیار بانک های خصوصی است "ایوان پیکت" که صاحب بانک خصوصی "پیکت" است عقیده دارد: حقیقتاً بانکداری خصوصی در سوئیس همچنان بدون رقیب باقی مانده است. اکنون در عرصه جهانی ۶۰ الی ۷۰ کشور با مازاد پول^۱ مواجه هستند و ۶ یا ۷ مرکز مالی متخصص که در امر مدیریت وجوه متخصص، وجود دارد اما وی تصدیق کند که روند استفاده از سرمایه های جدید اخیراً با کندی مواجه شده است.

بانکداری خصوصی مختص ثروتمندان است نه صرفاً کسانی که از وضعیت نسبتاً مرفهی برخوردارند انجام این نوع خدمات بانکی که بر اساس سفارش مشتری انجام می پذیرد، هم از لحاظ نیروی انسانی کاربر است و هم بسیار گران. آقای "پیکت" اظهار می دارد: برای سرمایه گذاری در بانک وی لازم است هر مشتری حداقل سرمایه ای در

توریسم ۱۵ درصد و امور مهندسی ۹ درصد در تولید ناخالص داخلی سهم دارند.

تعداد کل کارکنان بخش مالی در داخل کشور حدود ۲۲۰ هزار نفر برآورد شده است و ۱۹۰ هزار نفر نیز در سایر کشورها فعالند که اغلب آن ها از تخصص بالا و دستمزدهای قابل قبولی برخوردارند.

رکود اقتصادی اخیر موجب شده است تعداد کارکنان بانکی کاهش مواجه شود اما دست اندرکاران بخش مالی می گویند هنوز ظرفیت های فراوانی برای گسترش این خدمات در کشور وجود دارد. در عرصه رقابت صنایع بانکی سوئیس، دو بانک بزرگ UBS و کردیت سوئیس از لحاظ وضعیت اقتصادی در شرایط مناسبی به سر می برند. همچنین بعضی از بانک های کوچکتر نیز در وضعیتی مشابه قرار دارند، اما گروهی از بانک ها به طور فزاینده ای دچار تنگناهای مالی شده اند از آن جا که تقاضای مشتریان برای اجتناب از ریسک روزبه افزایش می یابد، بنابراین بانک ها نیز باید تدابیر سختی بیندیشند تا بتوانند خواسته های مشتریان را برآورده سازند.

تعداد کل بانک های سوئیس از ۴۹۵ بانک در سال ۱۹۹۰ به ۳۵۶ بانک در پایان سال ۲۰۰۲ کاهش یافته است. علت این امر را باید در ادغام و تملیک های فراوانی دانست که در طول ۱۲ سال گذشته به خصوص در میان بانک هایی که از لحاظ

اگر یک انسان مریخی با به کشور سوئیس بگذارد، احتمالاً به این نتیجه می رسد که ساکنان سوئیس عموماً دغدغه پول دارند. ساختمان بانک ها در همه جا دیده می شود از مراکز عمده مالی شهرهای ژنو، زوریخ و لوگانو گرفته تا اکثر خیابان های مهم شهرها. این ساختمان های عظیم به طرز مناسبی با سنگ های مرمر تزئین شده اند و درون برخی از آن ها گیاهان تزئینی به نحو چشمگیری مشتریان را به خود جلب می نماید. همچنین گروهی از مردم مشاهده می شوند که در مقابل صفحه های بزرگ نمایش ایستاده اند و در جریان آخرین قیمت های سهام قرار می گیرند.

چنین به نظر می رسد که اغلب آن ها به راحتی این کار را انجام می دهند. مردم سوئیس نمایشی از ثروت و دارایی از خود نشان داده اند ولی حتی همین مردم ثروتمند و مشهور هم به وسیله تراموا در سطح شهر رفت و آمد می کنند.

آمار و ارقام نشان دهنده آن است که پرداختن به امور مالی مهمترین جزء ساختار اقتصادی کشور سوئیس است. به طور کلی در این کشور صنایع خدمات مالی حدود ۱۱ درصد تولید ناخالص داخلی (تقریباً ۳۰ میلیارد دلار) را تشکیل می دهد و این رقم در خصوص اقتصاد شهرهای ژنو و زوریخ به ۲۲ درصد نیز می رسد. همچنین بیمه و صندوق های بازنشستگی ۱۶ درصد، تجارت و صنعت

حدود یک تا دو میلیون فرانک سوئیس در اختیار داشته باشد و طبق برآوردها دامنه دارایی های مشتریان این بانک بین دو تا پنج میلیون فرانک در نوسان است.

هر یک از بانک های مشهور خصوصی در سوئیس می توانند برای شما تسهیلاتی از جمله خدمات شخصی مالی، تدارک سفر به خارج از کشور و اقامت در هتل های درجه یک و حتی در اختیار نهادن متخصصان آثار هنری فراهم آورند.

به هر حال، شما چه یک سرمایه گذار بزرگ باشید چه کوچک، بانک های خصوصی در سوئیس همیشه فعالیت های مالی تان را با حداکثر احتیاط انجام خواهند داد. سوئیس به عنوان کشوری کوچک، سهم عظیمی از ثروت بین المللی را به خود جذب نموده است. بانک های سوئیسی تقریباً یک سوم از کل سرمایه های مالی بخش خصوصی در خارج از کشور را جذب کرده اند که این میزان بیش از هر مرکز مالی دیگری در دنیا قلمداد می شود. این حجم عظیم سرمایه، درآمدهای مالیاتی

هنگامی ایجاد می کند که به وسیله آن درآمدها می توان فعالیت های اقتصادی فراوانی در اقصی نقاط جهان انجام داد. این سرمایه های عظیم تقریباً یک سوم مازاد حساب جاری کشور سوئیس را تشکیل می دهد. عواملی که باعث شده است سوئیس جذابیت خود را به عنوان بزرگترین مامن دارایی های سرمایه گذاران بین المللی حفظ نماید، به شرح زیر هستند: امکان وقوع رویدادهای غیرمنتظره و ناگوار در این کشور بسیار پایین است. کشور سوئیس از لحاظ اقتصادی و سیاسی بسیار با ثبات و پول ملی آن هم تزلزل ناپذیر است تا آن جایی که مردم سوئیس به یاد دارند دولت برای سرمایه گذاری خارجی تاکنون هیچگونه محدودیتی قائل نشده است. از جمله عوامل دیگر می توان به نظام قانونی کارا و چارچوب نظارتی منسجم آن کشور اشاره کرد.

سوئیس در زمینه مراقبت از دارایی های افراد خارجی و مشتریان ثروتمند توانسته است اطمینان خاطر آنان

را به نحو مطلوبی جلب نماید.

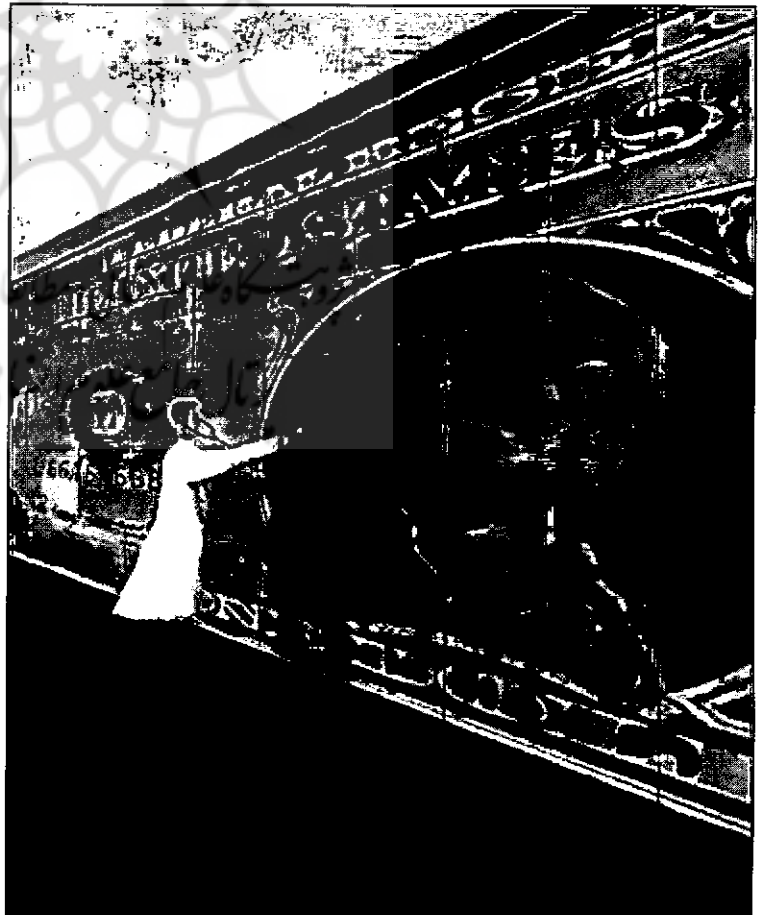
رازداری بانکی*

مهمترین مزیت مؤسسات مالی سوئیس در رازداری سیستم بانکی آن نهفته است سابقه این امر به سال ۱۹۳۴ - زمانی که آلمان نازی در جستجوی محل سپرده گذاری یهودیان آلمانی در خارج از کشور بود - باز می گردد. در آن زمان مقامات بانکی سوئیس، از تحقیقات خودسرانه آلمانی ها که باعث می شد کارکنان بانک های آن کشور به طور غیرقانونی اطلاعاتی را پیرامون مسائلی مالی مشتریان شان در اختیار خارجی ها قرار دهند، ممانعت به عمل آوردند. همین رفتار دولت سوئیس موجب شد توجه سایر سرمایه گذاران خارجی معطوف به باز کردن حساب های محرمانه در بانک های سوئیس شود.

اما پس از جنگ جهانی دوم خصوصیت رازداری بانکی در سوئیس به خصوص از سوی نیروهای متفقین که خواهان مصادره دارایی های نازی ها بودند مورد انتقاد قرار گرفت.

ادعای متفقین نه تنها حساب یهودیان آلمانی در بانک های سوئیس را که موجودی آن ها هیچگاه مطالبه نشده بود را در بر می گرفت بلکه حتی شمش های طلایی را که در بانک ملی سوئیس، منشاء آن ها ناشناخته بود نیز شامل می شد. این شمش ها در دوران جنگ از سوی رایش بانک Reishs Bank آلمان در اختیار بانک ملی سوئیس قرار گرفته بود. سرانجام در سال ۱۹۴۶ دولت سوئیس به ناچار پذیرفت حدود ۵۰ تن شمش طلا را به متفقین تحویل دهد.

پیرامون وجوه مطالبه نشده یهودیان آلمانی می توان گفت اغلب صاحبان این گونه حساب ها احتمالاً در جریان کشتار یهودیان در کوره های آدم سوزی از بین رفته اند و تعداد بسیاری از وراث آنان نیز یا از وجود این گونه حساب ها مطلع نیستید یا مدارک مستدلی جهت اثبات ادعای خود در دست ندارند. به نظر می رسد بانک های سوئیس در جستجو برای یافتن صاحبان اصلی این حساب ها به موفقیت چندانی

دست نیافته اند. پس از اینکه فشارهای خارجی فراوانی به خصوص از سوی ایالات متحده به سوئیس وارد شد، سرانجام در سال ۱۹۹۸ این کشور موافقت کرد به منظور پرداخت غرامت به وارثان قربانیان واقعه هولو کاست (کوره های آدم سوزی) مبلغ یک میلیارد و ۲۵۰ میلیون دلار بپردازد.

در سال های اخیر، کانون انتقادات به رازداری بانک های سوئیس حول محور مسئله پول شویی بوده است. (عملی که به واسطه آن وجوه کسب شده از منابع غیرقانونی، از طریق حساب های محرمانه در امور مشروع به کار گرفته می شود و بدین ترتیب، دیگر نمی توان منشاء این قبیل وجوه را کشف نمود.) بر اساس قانون فدرالی که در سال ۱۹۹۷ تصویب شد، عمل پول شویی و تشویق به آن در سوئیس یک جرم جنائی محسوب می گردد. اما بانک ها از تصویب این قانون چندان خشنود به نظر نمی رسند زیرا تصویب آن خصوصیت رازداری بانکی در سوئیس را زیر سؤال می برد و نقطه عطفی در تاریخ بانکداری سوئیس محسوب می گردد. کمیسیون فدرال بانکداری سوئیس سازمانی است که مسئولیت نظارت بر فعالیت های بانکی را برعهده دارد. این کمیسیون از بانک ها خواسته است تا دارایی هایی را که ظن آن می رود ناشی از فعالیت های پول شویی باشند مورد بررسی دقیق قرار دهد. همچنین کمیسیون مذکور بر اساس قانون فوق باید تمهیدات سختگیرانه ای در خصوص بررسی منشاء این دارایی ها اعمال نماید.

سوئیس یکی از بنیانگذاران "گروه ضربت مالی مقابله با عملیات پول شویی" FATF می باشد. سازمانی بین المللی است که از سوی ۷ کشور بزرگ صنعتی جهان (G7) در سال ۱۹۸۹ تأسیس شده است. FATF سلسله تدابیری به منظور مقابله با عملیات پول شویی وضع نموده است و این تلاش ها به خصوص بعد از ماجرای ۱۱ سپتامبر سال ۲۰۰۱ به صورت گسترده ای بررسی پیرامون فعالیت های تروریستی را نیز در بر می گیرد. در آخرین

گزارش که طی سال ۲۰۰۲ از سوی صندوق بین المللی پول در خصوص فعالیت های بخش مالی کشور سوئیس منتشر شده چنین آمده است: "این کشور از بالاترین استانداردهای بین المللی پیرامون تدابیر مقابله با پول شویی برخوردار بوده و مقررات نظارتی آن بسیار مؤثر و انسجام یافته گزارش شده است."

اکنون کمیسیون فدرال بانکداری در سوئیس سرگرم سازماندهی مجدد ساختار خود می باشد تا بتواند از استقلال بیشتری نسبت به دولت برخوردار باشد. به دنبال یک سری مشکلات که در شرکت های بیمه سوئیس به وجود آمد، کمیسیون مذکور، مسئولیت بازرسی و نظارت بر بخش بیمه را نیز برعهده گرفت. همچنین کمیسیون بانکداری نظارت شدیدی بر عملکرد شرکت های حسابرسی که بیم تئانی برخی از آنان با مشتریان می رود، اعمال نموده است.

با این حال، بانک های سوئیسی دقیقاً نمی توانند ادعا نمایند که به طور کامل توانسته اند از ورود مشتریان خلافکار به

سیستم بانکی خود جلوگیری نمایند. اما آنان اصرار دارند که شرایط را برای ورود این گونه پول ها روز به روز سخت تر نمایند. پذیرفتن امر ضروری مبارزه با پدیده پول شویی برای بانک های سوئیس مستلزم این است که بانک های سوئیسی دستورالعمل های خود را در رابطه با افتتاح حساب های بانکی محرمانه مورد تجدیدنظر اساسی قرار دهند. این روزها شرایط باز کردن حساب بانکی محرمانه همانند سابق نیست. زمانی که شخصی می خواهد یک حساب بانکی محرمانه افتتاح نماید، مقامات بانک بایستی متقاعد شوند که هویت اصلی صاحب حساب با مدارک ارائه شده از سوی وی کاملاً انطباق دارد و بانک باید صحت اظهارات سپرده گذار را تأیید نماید. چنانچه وجوه سپرده گذار مربوط به کشورهایی باشد که از لحاظ پول شویی در فهرست کشورهای برخوردار از خطرپذیری بالا قرار داشته باشد و با اینکه مبلغ سپرده گذاری بیش از ۱۰ میلیون فرانک سوئیس باشد، بانک سپرده پذیر بایستی موارد مشکوک را به

نحو شایسته و به طور همه جانبه ای کنترل و بررسی نماید. همچنین در صورتی که بانک احتمال دهد پول های سپرده گذاری شده در ارتباط با فعالیت های جنایی بوده است، مسئولین بانک باید با مقامات پلیس و قوه قضاییه در داخل و خارج از کشور همکاری نزدیکی داشته باشند و اطلاعات لازم را در اختیار آنان قرار دهند. مقامات بانکی سوئیس ادعا می کنند اکنون قوانین آن ها سختگیرانه تر از بسیاری از کشورهای خارجی از جمله بریتانیا و ایالات متحده است.

وضع مالیات، بهتر از بازرسی های سختگیرانه است*

در هر حال، مسئله واقعی در رازداری بانکی سوئیس بنا به گفته "دانیل زوبر بهلر"، مدیر کمیسیون بانکداری فدرال "وضع مالیات" می باشد. در این زمینه، نگرانی در خصوص سرمایه گذاران داخلی وجود ندارد زیرا آنان در حال حاضر مالیات بر سود سهام و مالیات تکلیفی به میزان ۳۵ درصد می پردازند. اما برای سرمایه گذاران خارجی تاکنون مالیاتی وضع نشده است.

اعتماد بیش از حد به اظهارات مؤدیان مالیاتی در سوئیس باعث شده است بعضی از سرمایه داران از وضعیت کنونی سوءاستفاده کنند و قوانین را دور بزنند. اما دولت سوئیس از قوانینی که در این خصوص تصویب نموده است، اظهار ندامت نمی کند. دولت این کشور با تصویب قوانین مذکور خود را شریک جرم افراد در عدم پرداخت مالیات نمی داند. در آن کشور بر اساس قوانین موجود تقلب در اسناد مالیاتی و ارایه اظهارنامه جعلی یک خلاف جنایی محسوب می شود که مجازات آن زندان است و چنانچه مقامات سوئیس گزارش هایی مبنی بر وقوع چنین خلاف هایی در خارج از کشور دریافت نمایند، بایستی با مقامات ذی ربط همکاری کنند. اما اگر نهایتاً مؤدیان مالیاتی در زمینه پر کردن اظهارنامه مالیاتی خود و اعلام درآمدشان با مأمور وصول مالیات قصور ورزند، این مسئله ای است که بیشتر برای آنان یک نکوهش اخلاقی به بار می آورد و

جریمه اندکی به دنبال دارد. اما به طور کلی می توان گفت مردم نسبت به پرکردن اظهار نامه مالیاتی خود نسبتاً صادقانه عمل می کنند اما آنان نمی توانند کشورهای دیگر را مجبور نمایند تا قوانین مالیاتی خود را تغییر دهند. با این همه، یکی از مقامات ارشد وزارت دارایی سوئیس معتقد است رژیم مالیاتی در برخی از کشورهای جهان ممکن است ناعادلانه بوده یا طوری طراحی شده باشد که منجر به ثروتمند شدن مقامات فاسد در آن کشور شود. اما استدلال فوق از دیدگاه کشورهای عضو اتحادیه اروپا چندان قابل قبول نیست. اتحادیه اروپا مدت ۱۴ سال است تلاش می کند دولت سوئیس را قانع نماید تا از سیستم مشترک اطلاع رسانی در خصوص پرداخت بهره به سپرده های خارجی پیروی نماید. این سیستم می تواند ویژگی رازداری بانکی سوئیس را کم رنگ نموده و موجب بی اعتباری آن نزد سرمایه گذاران بین المللی گردد. اما اتحادیه اروپا در این زمینه بسیار تأکید می نماید تا آن جا که تابستان گذشته، دولت سوئیس با کشورهای بلژیک، لوکزامبورگ و اتریش در خصوص بعضی از پیشنهادات اتحادیه اروپا در این زمینه به توافق رسید.

از ابتدای سال میلادی آینده، بعضی از درآمدهای سرمایه گذاران خارجی مشمول مالیات تکلیفی می شود. میزان این نوع مالیات از ۱۵ درصد شروع می شود و تا سال ۲۰۱۱ به ۳۵ درصد افزایش می یابد. سه چهارم پولی که از این راه کسب می شود به مقامات مالی کشورهای متبوع سرمایه گذاران خارجی بازگردانده می شود. آیا مسئله مالیات بر بهره سپرده های خارجی در کشور سوئیس حل شده است؟ نه صد درصد زیرا مذاکرات فعلی در خصوص مسئله فوق الذکر بخشی از موافقت نامه دو جانبه ای می باشد که قرار است بین دولت سوئیس و اتحادیه اروپا منعقد شود ولی در حال حاضر روند آن متوقف شده است. اما حتی در صورتی که اوضاع طبق برنامه پیش رود، احتمال می رود کلیه قول و قرارهایی که دولت سوئیس تعهد کرده است، تحقق نیابد زیرا این قرارداد تنها بهره سپرده های خارجی را

در بر می گیرد نه مالیات بر سود سهام را و همچنین قرارداد مزبور شامل افراد حقیقی می شود نه شرکت های بازرگانی. اکنون بانک های مهم سوئیس که برای مشتریان خود ارزش فراوانی قائلند باید رویه ای کاملاً جدید در پیش گیرند که در نقطه مقابل روش های قبلی است. صنایع مالی سوئیس در خصوص پیوستن این کشور به اتحادیه اروپا چه نظری دارند؟ در جواب باید گفت به طور کلی بانکداران در خصوص پیوستن سوئیس به اتحادیه اروپا چندان مشتاق به نظر نمی رسند. زیرا در چنین صورتی احتمالاً دوران اقتدار فرانک سوئیس به سر خواهد آمد و سرمایه گذاران، ارزهای معتبر دیگری را جایگزین فرانک خواهند نمود. اکنون فرانک سوئیس به دنبال دلار، یورو، ین و پوند استرلینگ پنجمین ارز معتبر در عرصه وام های بین المللی شناخته می شود.

نرخ بهره بین بانکی (لیبور سه ماهه) نرخی که بانک ها بر آن اساس به یکدیگر وام می دهند و اکنون ۲۵ صدم درصد می باشد در صورت پیوستن به حوزه یورو ممکن است به سطح نرخ بهره در کشورهای حوزه یورو افزایش یابد و این امر هزینه سرمایه گذاری را افزایش می دهد.

گروهی از بانکداران برجسته سوئیس اخیراً چگونگی تأثیر رواج یورو بر صنعت بانکداری این کشور را مورد مطالعه قرار داده اند و به این نتیجه رسیده اند که پول واحد اروپا توانسته است زندگی را در کشورهای عضو حوزه یورو راحت تر نماید و مسائل مالی را برای بانک های سوئیس شفاف تر کند. اما در عین حال آنها به شدت از پیوستن سوئیس به اتحادیه اروپا انتقاد می کنند.

مأخذ:

اکنونیست - فوریه ۲۰۰۴

پی نویس ها:

- 1- Surplus money
- 2- Banking Secrecy
- 3- Financial Action Task Force (FATF)
- 4- Daniel Zuber Buhler
- 5- Three month LIBOR